

Maaseudun tulevaisuus

SEPPO HELMINEN

Vuonna 2003 Matti Mäkelä julkaisi räyhäävän pamfletin *Suomen kunnaat*. Se kritisoi erityisesti kaupunkivihreitä. Mäkelä oli vihastunut tilastonikkareihin, jotka näkevät ”vääjäämättömiä” kehityskulkuja vaikkapa väestön keskittymisestä, ikään kuin ihmisillä ei olisi minkäänlaista omaa tahtoa. Samanlaiset madonluvut saivat yhteiskuntatieteet, jotka eivät halua mennä lähellekään niitä paikkoja, joissa tämän ajan suurin yhteiskunnallinen muutos tapahtuu. 1960-luvulla ja myöhemmin lähettiin vaikka siltojen alle tutkimaan yhteiskuntaa, kun nyt pohditaan vaikkapa marokkolaisia häätansseja.

Kaupunkivihreiden elämänäkemyksen Mäkelä näkee toisaalta liioittelevan ja toisaalta väheksyvän ihmisen kykyjä. Kaupunkivihreys ei ole hänelle oppi, vaan ”maailmanlopun odotuksen uskonto”. Se hallitsi pitkään yhteiskunnallista keskustelua, mutta nyt sen tilalle on yhä enemmän astunut sen vastakohta, globaali pidäkkeetön kapitalismi.

Mäkelän uusi teos on koottu aiemmista eri foorumeilla julkaistuista teksteistä. Hän haluaa muistuttaa, että ”suomalaisen hyvinvointivaltion taustalla ovat pitkälti talonpoikaiset arvot. Talonpoikaiskulttuurin työnteko, ahkeruus, säästäväisyys, kotuullisuus ja tulevaisuudenusko mahdollistivat hyvinvointivaltion synnyn”.

Ketkä sitten ovat saaneet puhua maaseudusta? Ensinnäkin maanviljelijät ja heidän etujärjestönsä, jotka edustavat enää

muutamaa prosenttia suomalaisista. He ovat maaseuturomantikkoja, jotka puhuvat maaseudun rauhasta ja hiljaisuudesta, mutta eivät työstä, aurauksesta ja kauppamatkoista. Syntymämaalaiset saavat puhua maaseudusta. He ovat pysyneet ”uskollisina” syntymäkotiseudulleen, ja puhe on siitä, millainen kylä oli, ennen kuin kunnanjohtaja alkoi puhua asuntoalueesta, joka on heille synonyymi häiriöille.

Ja tietenkin, Mäkelä toteaa, maaseudusta puhuvat täysin maaseudusta tietämättömät pääkaupunkilaiset toimittajat, joiden puheessa on aina mukana pieni solvaava letkaus vähän samaan tapaan kuin on tapana puhua Turusta.

Maaseudusta puhuvat siis vähemmistöryhmät. Se, ketkä eivät saisi puhua maaseudusta, liittyy siihen, millä käsitteillä maaseudusta puhutaan:

”Nykyisistä marginaaleista maanviljelijät puhuvat tietenkin tuloistaan, romantikot haaveistaan, kotiseutufriikit muistoistaan... Metropoli-ihmiset puhuvat maaseudusta yhtenä blokkina, jonka tarkoitus on korostaa metropolin asemaa. Hekin puhuvat mielellään menneestä maanviljelysmaaseudusta, jossa oli heinäseipäitä ja agronomeiksi paljastuvia komeita renkipoikia.”

Pirullisimman kritiikin saavat maaseudusta puhumisen käsitteistön luoneet tilastonikkarit. Tosin Mäkelä joutuu myöntämään, että silläkin on historiansa: ”Suomalaisen maaseudun historia on ollut voittopuolisesti köyhyyden ja takapajuisuuden historiaa, enemmän ryysy-

Matti Mäkelä
Uuninpankon ylistys
Kirjoituksia asumis-
maaseudun puolesta
Jyväskylä: Maahenki,
2007

rantojen kuin niskavuorien historiaa.” Meiltä puuttuu ”ylpeys maaseudusta. Ranskan presidentti Jacques Chirac puhuu sonneille maatalousnäyttelyssä yhtä arvostavasti kuin kansanedustajille...”.

Jo heti ensimmäisen sukupolven maallimuuttajien pitäisi puhua maaseudusta. Asumisen pitäisi riittää puhumisoikeuteen. Ei pidä vaatia, että paalujuuri on seitsemän metriä maaseudun mullassa, sillä maaseutu ei ole vain multaa eivätkä kesämökkiläiset ole tulleet pelkästään hiljentymään. Maaseudun itsensä elinvoimattomiksi leimaamat eläkeläiset voisivat myös saada puheoikeuden, mutta uusliberalistinen johtamisjärjestelmä, laskentatoimi, jossa kaikki muuntuu euroiksi ja tekee kunnasta pikemminkin liikeyrityksen kuin ihmisyyhteisön, ei ole omiaan näkemään asioita asioina.

Mäkelä näkee kolme ensitehtävää:

”Pitää vaihtaa maaseudusta puhujat. Pitää vaihtaa käsitteet, joilla maaseudusta puhutaan. Pitää muuttaa puhumisen sektorit. Pitää kampanjata se maaseudun tulevaisuus, jonka tilastonikkarit ovat sille luoneet.”

Näin voitaisiin mieltää maaseutu asuinmaaseutuna, joka se

1,5 miljoonalle suomalaiselle on. Mäkelä puhuu uuden maaseudun, asuinmaaseudun puolesta. Hän toteaa, että kun pienen paikkakunnan hallinnosta tehdään näytelmää, se on aina komediaa torvisoitolla. Kun pieni sammakko pullistelee, se näyttää naurettavalta. Hän ylistää pieniä kyläkouluja ja viittaa Kalifornian esimerkkeihin. Sellaisten perässähän perheelliset nuoret parit maalle muuttavat, vaikka samaan aikaan kuntien kunnanisät ja -äidit niitä lopettelevat.

Nimiartikkeli *Uuninpankon*

ylistys lähtee maailmanmies Matti Wuoren tokaisusta, että suomalaiset makaavat uuninpankolla. Hän piti sitä takapajuisuuden ja henkisen laiskuuden symbolina, vaikka ei ilmeisesti tiennyt, mikä pankko konkreettisesti on. Mäkelä näkee sen merkityksen eurooppalaisuuden, yksilöllisyyden, aktiivisuuden ja suomalaisuudenkin tunnuskuva. Hän lähestyy pankkoa rakennushistoriallisesti, kulttuurihistoriallisesti ja uskontopsykologisesti. Hän ottaa siihen miesnäkökulman ja liittää yhden näkökulman työhönkin. Hän tulee

tulokseen, että uuninpankko se vasta eurooppalaista on:

”Eurooppalaisinta Suomessa on valtokeskuksista piittaamaton, itsearvostava suhtautuminen sekä kansallisiin että yksilöllisiin ominaispiirteisiin. Sellaisiin kuin sauna, pilkkiminen, kansallispukuun kuuluvat valkoiset froteesukat, tango ja uuninpankko.”

Minäkin olen uuninpankkomies, sillä minusta ylhäältä päin tapahtuva yksilölliseksi opettaminen on yhtä alamaistavaa kuin entisen byrokratian otteet.

Reaalimaailman ankeuttajat

TUULA-MARIA AHONEN

Suomi sijoittuu eurooppalaisen kiusaamistilaston kärkeen. Kaidista palkansaajista kiusaamista ja häirintää kokeneita on eniten Suomessa. Radio-ohjelmasarja ”Kiusaaja keskellämme” sai toimittaja Brita Jokisen laajentamaan aihepiirinsä kirjaksi.

Kilpailuyhteiskuntamme hyväksyy ja ruokkii sellaisia arvoja kuin ahneutta, pikavoittonjen hakua ja kynnärpäätaktiikkaa, Jokinen toteaa. Tällaisessa maailmassa menestyvät tunteetomat, itsekkäät ja häikäilemättömät ihmiset. Toivottavaa olisi, että esimerkiksi joku poliitikko lähtisi puhumaan yhä laajenevan ja kovenen työpaikkakiusaamisen poistamiseksi.

Jokinen määrittelee kiusaamisen toistuvaksi, epäeettiseksi ja kielteiseksi käyttäytymiseksi toista kohtaan. Henkinen väkivalta voi olla sanallista tai sana-

tonta. Sen muodot ovat moninaisia ja usein vaikeasti havaittavissa ja todistettavissa. Ulkopuolisen voi olla vaikea uskoa todeksi kiusattujen kokemuksia. Tarinat voivat tuntua epäuskottavilta ja liioitelluilta, koska itse ei ole joutunut kiusatun asemaan tai seuraamaan tapahtumia läheltä.

Kuitenkin kiusauksesta toipuminen voi viedä vuosia. Yksilötasolla siitä voi seurata pitkäaikaisia sairauksia ja työkyvyttömyyttä, jopa itsemurhia. Yhteiskunnalle toipumisprosessit ovat kalliita.

Jokinen käsittelee kiusaamista monista eri ulottuvuuksista ja vastuuttaa myös kiusattua voimaantumaa ja ottamaan oman vastuunsa tilanteestaan.

Kiusauksen alkaessa tilanne on uhrin kannalta hyvin epämiääräinen. Hän voi huonos-

**Brita Jokinen
Kiusaaja keskellämme
Kokemuksia ja
selviytymistarinoita
vaikeasta ihmissuhteesta
WSOY, 2007**

ti, mutta ei aina pysty tiedostamaan, mistä on kyse. Kuten esimerkiksi raiskausrikoksissa kiusaamisessakin on tavallista, että uhri alkaa kokea itsensä syylliseksi. Hän ei puhu ulkopuolisille, koska tuntee häpeää tilanteen vuoksi. Toisaalta työpaikalla voi vallita yleinen työpaikan menettämisen pelko, ja solidarisuuden hintana voi olla työpaikan menetys. Turha siis puhua-kaan?

Jokisen mukaan miehelle tuntuu olevan erityisen vaikeata puhua siitä, että hän on joutunut